

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca
Facultatea de Sociologie și Asistență Socială
Școala Doctorală de Sociologie

**Studiu privind organizațiile neguvernamentale cu
caracter social din Tîrgu-Mureș**

- abstractul lucrării de doctorat -

Conducător de doctorat:

Prof. univ. Dr. Albert-Lőrincz Enikő

Doctorand:

Vargancsik-Thörök
Krisztina Iringó

septembrie 2013

Cuprins

I. INTRODUCERE

Tema de cercetare: De ce este important studiul serviciilor sociale oferite de către organizațiile non-guvernamentale?

II . BAZELE TEORETICE ALE LUCRĂRII

1. Analiza cercetărilor naționale și internaționale pe aceeași temă

2. Nevoile sociale în societatea modernă

2.1. Nevoile general umane

2.2. Gruparea nevoilor

2.3. Nevoile din punctul de vedere al individului

2.4. Nevoile din punctul de vedere a serviciilor sociale

2.4.1. Perspectiva socială

2.4.2. Perspectiva filosofică

2.4.3. Perspectiva pragmatică

2.4.4. Perspectiva economică

2.4.5. Perspectiva medicală

2.5. Nevoile din punctul de vedere al ecologiei umane

2.6. Nevoile și calitatea vieții

3. Sectorul non - profit și societatea civilă

3.1. Definirea termenilor

3.2. Originea sectorului non-profit din punct de vedere economic

3.3. Principalele caracteristici ale organizațiilor non-profit

3.4. Rolul organizațiilor non-profit în conturarea politicilor sociale

3.5 . Legislația românească cu privire la organizațiile non - guvernamentale și non - profit

3.6. Dezvoltarea organizațiilor civice cu caracter social

3.7. Organizațiilor non-profit și societate civilă

4. Serviciile sociale

4.1. Definirea și caracteristicile serviciilor sociale

4.2. Asistența socială și sistemul serviciilor sociale în România

III . METODOLOGIA CERCETĂRII

1. Obiectivele studiului și întrebări de cercetare

2. Metodologia aplicată și procesul de cercetare
3. Rezultatele analizei documentelor
 - 3.1. Situația serviciilor sociale în județul Mureș și în Tîrgu-Mureș
 - 3.2. Caracteristici demografice ale municipiului Tîrgu-Mureș
 - 3.3. Istoria activității caritabile în Tîrgu-Mureș
 - 3.4. Situația serviciilor sociale în Ungaria și în Győr
 - 3.5. Situația serviciilor sociale în Germania și în Regensburg
4. Analiza nevoilor în rândul populației din Tîrgu-Mureș
 - 4.1. Eșantionul analizei de nevoi
 - 4.2. Structura gospodăriilor
 - 4.3. Calitatea locuirii
 - 4.4. Viața de zi cu zi și situația financiară
 - 4.5. Problemele sociale și gestionarea acestora
 - 4.6. Civismul în cadrul populației
 - 4.7. Analiza factorială asupra nevoilor sociale
5. Evaluarea ONG-urilor cu caracter social
 - 5.1. Caracteristicile de bază ale ONG-urilor cu caracter social
 - 5.2. Cooperarea între ONG-urile cu caracter social și instituțiile autorităților publice
 - 5.3. Angajații și voluntarii ONG-urilor cu caracter social
 - 5.4. Bugetul ONG-urilor cu caracter social
 - 5.5. Capacitatea de preluare a cazurilor a ONG-urilor cu caracter social
 - 5.6. Analiza cluster a ONG-urilor cu caracter social din Tîrgu-Mureș

V. SUMARIZAREA REZULTATELOR CERCETĂRII

1. Verificarea întrebărilor de cercetare

2. Concluzii și recomandări

Referințe și bibliografie

Legi, ordonanțe și hotărâri guvernamentale

Pagini web și alte resurse

Cuvinte cheie: nevoi sociale, inițiative civice, societatea civilă, servicii sociale

I. Introducere

Prima dată m-am implicat în activitatea unei organizații civice în 1992 și de atunci am activat în nenumărate organizații. După 11 ani de activitate în calitate de director program al unui ONG de tineret, în prezent lucrez în cadrul unui ONG cu caracter social, una dintre cele mai mari organizații din Tîrgu-Mureș. M-a interesat întotdeauna sectorul civic și nu am putut renunța la această activitate, în ciuda nenumăratelor provocări și în ciuda impresiei cât de ușor ar fi să lucrez într-un loc unde nu trebuie permanent inventate procese, reguli, programe și asigurate resurse financiare, cu alte cuvinte să nu trebuiască să începi mereu totul de la început.

Cu toate acestea decid mereu să rămân în sectorul civic, pentru că, dincolo de greutăți, organizațiile civice se pot adapta cel mai flexibil și cel mai repede, nevoilor societății și pot găsi soluțiile cele mai interesante și inovative.

De aici izvorăște decizia mea de a studia în cadrul lucrării de doctorat nevoile cetățenilor tîrgumureșeni și a compara aceste nevoi cu soluțiile de servicii sociale oferite de către organizațiile civice existente actualmente în oraș.

Pe lângă experiențele și legătura mea personală cu acest domeniu, alegerea temei este justificată și prin faptul ca la nivelul Tîrgu-Mureș-ului nu există nici un studiu cuprinzător privind nevoile locuitorilor și serviciile sociale oferite de către organizațiile civice locale.

În societatea modernă, nivelul de dezvoltare a sectorului civic este în strânsă legătură cu funcționarea politică democratică a societății respective. Valorile reprezentate de sectorul civic (voluntariatul, atitudinea caritabilă, profesionalismul, orientarea non-profit etc.) contribuie la responsabilizarea membrilor societății, la creșterea coeziunii comunității și la sentimentul că se poate în mai mare măsură influența deciziile din domeniul public.

Începând din anii '90, de la înființarea primelor organizații civice din România și din Transilvania, acestea au parcurs un traseu ascendent, au trecut printr-o dezvoltare dinamică. La început s-au înființat foarte multe organizații neguvernamentale (Flóra, 2002), căutându-și locul în societate și asumându-și rezolvarea unor sarcini publice.

Dezvoltarea acestui sector nu a fost ușoară în lipsa unor tradiții recente, a unei baze legislative clare, a unor experiențe de organizare similare și a unor resurse financiare constante. Însă situația s-a schimbat mult până în prezent. Multe organizații și-au dobândit un loc bine definit

în comunitate, și-au asigurat sustenabilitatea, dispun de multiple resurse financiare, oferă servicii unice (servicii care au lipsit până acum) și locuri de muncă.

În ciuda acestora, din punct de vedere al dezvoltării sectorului civic, România rămâne în urmă față de țările europene, precum și la nivel mondial (Salamon, 2003).

Scopul cercetării este studierea impactului organizațiilor civice cu caracter social din Târgu Mureș și analiza nevoilor sociale existente la nivelul orașului. Scopul urmărit este de a compara în ce măsură paleta de servicii sociale oferite de ONG-urile cu caracter social acoperă nevoile sociale ale cetățenilor din Târgu-Mureș, precum și precizarea domeniilor acoperite sau neacoperite de serviciile oferite de aceste organizații.

În consecință, ca și rezultat al studiului va fi prezentat rolul și activitatea organizațiilor civice cu caracter social în viața orașului. De asemenea, va exista un inventar al nevoilor sociale târgumureșene. În urma comparației organizațiilor și a nevoilor sociale, vom obține o imagine cu privire la situația dezvoltării actuale a organizațiilor, a serviciilor oferite de acestea, a direcțiilor de dezvoltare posibile și a domeniilor lipsă pentru care nu există servicii sociale.

În România, asistența socială este asigurată de către instituțiile statului care funcționează prin intermediul instituțiilor autorităților publice locale sau centrale. Doar în domeniul sistemului de pensii național au apărut recent instituții private de colectare obligatorie de contribuții, restul sistemelor de colectare a contribuțiilor pentru susținerea sistemului de asistență socială fiind eminamente parte a bugetului public.

În ceea ce privește prestarea de servicii sociale, instituțiile private (asociații și fundații) obțin finanțare publică mai ales în domeniul asigurării unor servicii de îngrijire și întreținere pe termen lung (copii instituționalizați, persoane cu dizabilități, vârstnici), mai puțin pentru servicii inovative, servicii în comunitate și / sau de prevenție.

Toate aceste servicii sociale existente în sistemul public de asistență socială sunt completate cu activitatea multor organizații civice cu caracter social care s-au înființat în ultimii 20 de ani și care încearcă să răspundă nevoilor sociale prin dezvoltarea de servicii inexistente până acum, având la bază, în primul rând, voluntarismul, donațiile și proiectele pe termen scurt și mediu finanțate din fonduri nerambursabile.

În momentul de față, organizațiile civice cu caracter social trec prin schimbări semnificative. Aderarea la Uniunea Europeană a adus o nouă politică a finanțărilor nerambursabile prin finanțările publice ale statului și prin fondurile structurale ale UE. Folosirea acestor fonduri presupune viziune nouă, strategie nouă și pregătire specială. Cu toate acestea s-a accelerat și procesul de acreditare al serviciilor, deoarece condițiile și termenele legate de acest proces sunt reglementate prin legi specifice. Statul poate contribui la finanțarea ONG-urilor cu caracter social care dezvoltă servicii sociale aflate în responsabilitatea autorităților publice. Această posibilitate de finanțare este prevăzută în lege, neavând însă caracter obligatoriu, ci în funcție de resursele financiare disponibile ale autorităților publice responsabile. Totodată foarte multe instituții publice care oferă servicii sociale beneficiază necondiționat de finanțare din partea statului; prin bugetul de stat susținându-se astfel instituții uriașe, ignorându-se nevoile beneficiarilor și tendințele sociale actuale europene. Această stare de fapt frânează consolidarea calitativă a sistemului de asistență sociale din România, prin urmare merită să fie studiat și elaborate recomandări. Astfel, ar fi necesară analiza punctelor slabe și tari ale sistemului, cu scopul de a găsi și propune soluții optime care ar putea conduce la un sistem de asistență socială cu adevărat calitativ și non-discriminativ.

Acest proces de analiză mizează pe selecția organizațiilor civice și a instituțiilor publice care prestează servicii sociale, deoarece concurența, munca calitativă și sustenabilitatea în comunitate presupune din ce în ce mai multe cunoștințe profesionale și resurse financiare. Credem că această selecție va avea loc în următorii ani și este importantă studierea acelor caracteristici de care trebuie să dispună o organizație privată care oferă servicii sociale pentru a-și menține sustenabilitatea, a asigura servicii calitative și nu în ultimul rând, cum să răspundă nevoilor actuale ale cetățenilor dintr-o comunitate.

II. Bazele teoretice ale cercetării

1. Analiza cercetărilor naționale și internaționale pe aceeași temă

Cercetările naționale și internaționale invocate în cadrul lucrării provin din analiza intersectorială a următoarelor trei domenii:

1. Societate civilă, organizații civice (caracteristici, dezvoltare)
2. Nevoile umane, nevoile cetățenilor (caracteristici, clasificare, posibilitatea cartografierii nevoilor în cazul unui oraș)
3. Servicii sociale (caracteristici, sistemul și posibilitatea de planificare a acestora)

La nivelul municipiului Tîrgu-Mureș nu există un studiu cuprinzător privind organizațiile civice cu caracter social. Din studiile, cercetările la nivel de Tîrgu-Mureș, Transilvania și România se pot deduce unele informații, tendințe parțiale privind asumarea rolului social de către organizațiile civice. De asemenea, și cercetările despre domeniul nonprofit din Ungaria și Germania conțin informații foarte interesante. La nivel mondial, importanța sectorului civic se evidențiază prin studiul comparativ multi-anual realizat în cadrul Universității Johns Hopkins, una dintre puținele instituții care relevă în cercetările sale date și despre România.

În Europa, în Ungaria din ce în ce ai multe orașe dispun de hartă socială care prezintă problemele sociale caracteristice localității, cartografiază nevoile locuitorilor și realizează o strategie și planuri de acțiune anuale în vederea rezolvării, eliminării și îmbunătățirii acestor nevoi. Multe studii internaționale analizează colaborarea dintre organizațiile civice cu caracter social și autoritățile publice, finanțarea acestora și voluntariatul. Toate aceste studii stau la baza teoretică a cercetării mele.

Pe lângă organizațiile civice cu caracter social, nevoile sociale reprezintă un alt aspect de studiat în cercetare. Am analizat multe cercetări, în primul rând internaționale și în acest domeniu. Aceste cercetări apar în tabelul de mai jos, dar și în capitolele teoretice ale lucrării.

Tabel 1. Cercetările internaționale și naționale folosite în lucrare

	Autor	An	Obiectivul și metoda cercetării, populația studiată	Rezultat
1	Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet	2002	Opinia locuitorilor din Székesfehérvár cu privire la organizațiile civice, 750 locuitori chestionați (eșantion reprezentativ)	Prezentarea Raportului de cercetare
2	Asadi-Lari, M., Packham, C., Gray, D	2003	Need for redefining needs – Nevoia de re-definire inovativă a nevoilor	Studiu
3	Esping-Andersen, G.	2006	An Equitable Social Model for Mid-Century Europe – Pentru un model social echitabil în Europa	Studiu
4	Bocz János, Corvinus Egyetem	2009	Transformarea structurală a sectorului non-profit în Ungaria. Sectorul maghiar non-profit de la începutul anilor 1990 până la mijlocul anilor 2000	Disertație de doctorat
5	Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile	2007	Locul și rolul organizațiilor neguvernamentale pe piața de servicii sociale din România	Studiu – clasificarea organizațiilor, analiza finanțării, modalitățile de contractare a serviciilor sociale
6	John Hopkins University, USA	2003	Global Civil Society. An overview - Studiu cuprinzător pe baza datelor provenite din 35 de țări despre dezvoltarea societății civice	Clasificare din punct de vedere al impactului societății civile
7	Nohria, N., Lawrence, P. and Wilson, E.	2001	Driven: How Human Nature Shapes Our Choices - Cum formează firea omenească șansele noastre Teoria socio-biologică a nevoilor	Model teoretic
8	Lázár, I	2006	Calitatea vieții șomerilor în Ungaria la trecerea dintre milenii	Studiu

9	Adalbert Evers és Jean-Louis Laville	2004	Defining the third sector in Europe – Crearea unui model teoretic privind definirea locului și rolului sectorului non-profit	Model teoretic
10	Nárai Márta	2005	Rolul organizațiilor civice în domeniul asistenței sociale	Studiu de caz – prezentarea serviciilor sociale ale orașului Győr
11	Burada Valentin	2006	Social watch national report, Romania. Human rights, corruption and impunity – Raport de țară cu privire la situația socială în România	Raport național
12	Civil Fórum	2004	Aspecte ale societății civile și ale dezvoltării instituționale în Transilvania	Culegere de texte
13	Nyitrai Imre	2008	Aspecte civice ale cauzelor noastre sociale	Studiu
14	Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile	2010	Sectorul neguvernamental – profil, tendințe, provocări.	Studiu
15	Rory Ridley-Duff	2008	Social enterprise as a socially rational business – Model teoretic privind definirea locului întreprinderilor sociale la granița dintre sectorul public, economic și non-profit	Model teoretic
16	Civil Fórum	2005	Colaborare, susținere și profesionalism în sectorul civic transilvănean	Culegere de texte
17	Nárai Márta ELTE	2008	Locul și rolul organizațiilor non-profit în viața comunităților locale	Disertație de doctorat
18	Defoury,	2010	At the crossroads of market, public policies and third sector – La intersecția	Studiu

	Nyssens		celor trei sectoare (economic, bugetar și non-profit) în context european	
19	Brandsen, T., Karré, P. and Helderma J.K.	2009	The Risks of Hybrid Organisations: Expectations and Evidence, Riscurile Organizațiilor Hibrid: Așteptări și evidențe.	Studiu
20	Miskolci Egyetem, Szociológiai Intézet	2011	Harta socială a orașului Miskolc	Studiu
21	Bányai Borbála, Geambașu Réka, Légmán Anna, Megyesi Boldizsár	2012	Studiu comparativ privind atitudinile cu privire la rolul distributiv al statului Categorizarea statelor cu ajutorul analizei cluster	Studiu
22	O'Connor, D., & Yballe, L.	2007	Maslow Revisited: Construction of a Road Map of Human Nature Harta firii omenești	Studiu
23	Ravasz Katalin	2004	Particularitățile răspândirii difuze în societate a Internetului	Studiu
24	Redmond, B.F.	2010	Need Theories: What Do I Want When I Work? Teoriile nevoii – Ce vreau când lucrez? - clasificarea nevoilor	Studiu
25	Ryan, R. M. and Deci, E. L.	2000	Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. Teoria determinării individuale și facilitarea motivației intrinsece, a dezvoltării sociale și a bunăstării	Model Teoretic
26	Stepanenko, Victor	2006	Civil Society in Post-Soviet Ukraine: Civic Ethos in the Framework of	Studiu

			Corrupted Sociality? Societatea civilă în Ucraina Post-sovietică: Ethosul civic în contextul relațiilor sociale corupte? - descrierea dezvoltării procesului de dezvoltare a societății civile	
27	Veress Gábor	2004	Asigurarea calității serviciilor sociale	Expunere de motive pentru modificarea legii asistenței sociale
28	Fundația Alpha Transilvană	2009	Harta socială a județului Mureș - cercetare exhaustivă realizată de Gallup România despre situația serviciilor sociale din județul Mureș	Cercetare
29	Gyulafehérvári Caritas	2010	Accesibilitatea serviciilor medico-sociale din județul Mureș, Harghita și Covasna de către așezările rurale	Cercetare
30	Kuti Éva	2008	Primii zece ani: Date despre susținerea organizațiilor non-profit prin prevederea 1%	Studiu
31	Civitas Alapítvány	2004	Strategia dezvoltării sociale a orașului Odorheiu Secuiesc	Studiu
32	A. Aghaeia, Z. Khayyamneko ueib, A. Yousefyc	2013	General Health Prediction Based on Life Orientation, Quality of Life, Life Satisfaction and Age – Predicție generală asupra sănătății bazată pe orientare în viață, calitatea vieții și vârstă	Studiu

III. Metodologia de cercetare

1. Obiectivele studiului și întrebările de cercetare

Domeniul serviciilor sociale din Tîrgu Mureș arată o situație specială. Din anumite puncte de vedere caracteristicile coincid cu tendințele naționale (în cea mai mare parte serviciile sociale se îndreaptă spre ocrotirea copiilor (FDSC, 2005) și cele mai multe servicii se concentrează în centrul județului, în timp ce în satele din împrejurimi aproape că nu există nici un serviciu social (Alpha și Gallup, 2009), din alte puncte de vedere diferă foarte mult (procentul organizațiilor neguvernamentale este mult mai ridicat decât cel al prestatorilor de stat (Alpha și Gallup, 2009)).

La nivelul municipiului nu s-a realizat un sondaj (studiu) privind nevoile populației. În același timp nu există o strategie socială comprehensivă iar Consiliul Județean Mureș cât și Primăria municipiului Tîrgu-Mureș acordă într-o proporție din ce în ce mai scăzută subvențiile pentru serviciile oferite de organizațiile civile.

Alegerea temei de cercetare și realizarea disertației a avut un dublu scop: pe de o parte de a contribui la lărgirea cunoștințelor referitoare la organizațiile nonguvernamentale care activează în sfera socială, pe de altă parte de a introduce în cercetarea serviciilor, o concepție de condiționare teritorială și de nevoi.

Lucrarea dorește să ofere o imagine despre caracteristicile și stadiul actual al inițiativelor civice cu caracter social, să prezinte cum evoluează acestea îndeosebi în cadrul municipiului Tîrgu Mure și în același timp să cartografieze nevoile populației municipiului. Corespunzător acestora, cercetarea și întrebările de cercetare se pot împărți în două capitole mari: cele referitoare la nevoile populației și cele referitoare la organizațiile nonguvernamentale.

Primele două întrebări de cercetare așează sub lupă nevoile populației. Analiza se face după două criterii: prima variabilă este vârsta, cea de a doua variabilă este cartierul (arondismentul) unde domiciliază persoana respectivă.

Consider că este importantă analiza după criteriul de vârstă pentru că nevoile sociale, solicitările de prestații sociale, locuința și situația materială sunt într-o relație foarte strânsă cu vârsta. În conformitate cu aceasta întrebările de cercetare și ipotezele sunt următoarele:

1. Întrebare de cercetare: în privința nevoilor sociale ce fel de diferențe prezintă populația Tîrgu Mureșului după criteriul de vârstă?

- a. Ipoteza 1. Presupunem că condițiile locative, modul de trai zilnic, situația materială, problemele sociale cât și prezența civică sunt în corelație cu vârsta. Generația mai în vârstă locuiește în condiții mai modeste decât cei de vârstă mijlocie sau cei tineri, de asemenea situația lor materială este mai slabă.
- b. Ipoteza 2: Presupunem că generația mai în vârstă se confruntă mai mult cu probleme sociale în timp ce, cei tineri sau de vârstă mijlocie sunt mai activi, deci și prezența lor civică este mai accentuată.

Am selecționat criteriul de analiză după cartierul de domiciliu pentru că pe durata procesului de urbanizare al municipiului Tîrgu Mureș s-au înălțat cartiere de blocuri, uriașe, care sunt parte organică a orașului, de altfel ca și arondismentele cuprinzând casele particulare, care aparțin ori de centrul istoric sau au fost sate din jurul orașului care până astăzi s-au contopit cu orașul. În aceste părți ale orașului infrastructura este foarte diferită, originea populației (în cartiere locuiește populația care s-a mutat din satele din jurul municipiului sau au fost strămutați din alte județe în anii 60, 70, 80) se presupune că și necesitățile sociale sunt foarte diferite. Acesta este cuprinsă în cea de a doua problemă de cercetare.

- 2. Întrebare de cercetare: Ce fel de diferențe arată populația Tîrgu Mureșului în funcție de cartiere în privința nevoilor sociale?
 - a. Ipoteza 3: Presupunem că, condițiile locative din centrul orașului sunt mult mai bune decât în cartierele din periferie, de asemenea și modul de trai și situația materială.
 - b. Ipoteza 4: Presupunem, că populația din cartierele de la periferia orașului se confruntă mai mult cu probleme sociale decât cei din centrul orașului.

Partea a doua ale cercetării se referă la organizațiile nonguvernamentale cu caracter social din Tîrgu Mureș, cuprinzând principalele lor caracteristici și punând accent asupra colaborării lor cu instituțiile de stat. Corespunzător acestora, întrebările de cercetare sunt:

- 3. Întrebare de cercetare: Care sunt caracteristicile organizațiilor nonguvernamentale cu caracter social din Tîrgu Mureș?
- 4. Întrebare de cercetare: Cum pot colabora organizațiile nonguvernamentale cu caracter social cu instituțiile autorităților publice locale?

- a. Ipoteza 5: Presupunem că nu este satisfăcătoare colaborarea între organizațiile nonguvernamentale și Primăria Municipiului Tîrgu-Mureș pentru că aceasta din urmă sprijină, pe o bază preferențială organizațiile iar colaborarea nu se poate descrie nici cum ca fiind o relație de parteneriat în care ambele părți au drepturi și obligații. Acesta a fost problema care s-a discutat cel mai mult la focus grupul reprezentanților organizațiilor nonguvernamentale.
- b. Ipoteza 6: Presupunem, că colaborarea cu Consiliul Județean Mureș este mai bine acceptată de către organizații, cu toate că acesta îi sprijină cu sume foarte mici dar îi tratează ca parteneri.
- c. Ipoteza 7: Direcției pentru Protecția Copilului fiind singura instituție, care a externalizat servicii prin contractare diferitelor organizații nonguvernamentale, presupunem că organizațiile au o părere pozitivă asupra colaborării și atenția care le-a fost acordată.

Ultima, și totodată problema de cercetare care leagă cele două direcții de cercetare se referă la întâlnirea dintre necesitățile sociale și serviciile oferite de organizațiile nonguvernamentale.

5. Întrebare de cercetare: În Tîrgu Mureș, în ce măsură populația se conectează la viața organizațiilor nonguvernamentale cu caracter social și în ce măsură se cunoaște activitatea acestora?
 - a. Ipoteza 8: Presupunem că locuitorii se arată deschiși față de organizațiile nonguvernamentale și se conectează la activitatea acestora.
 - b. Ipoteza 9: Presupunem că acestea sunt cunoscute de foarte mulți oameni și care au informații despre activitatea lor. Aceasta ar fi explicația că în comparație cu nivelul național, la Tîrgu Mureș este foarte ridicat numărul serviciilor sociale oferite de organizațiile nonguvernamentale, contrar faptului că nu sunt sprijinite în mod deosebit de către instituțiile de stat.

2. Metodologie aplicată și procesul de cercetare

Procesul de cercetare a început prin examinarea și analiza documentară a literaturii de specialitate internaționale și din țară. Pentru că am încercat să cuprindem trei domenii vaste: societatea civilă – în cadrul acesteia domeniul organizațiilor nonguvernamentale cu caracter social, domeniul nevoilor umane și domeniul serviciilor sociale, a trebuit să constatăm că literatura aferentă este foarte bogată. În primul rând am găsit literatură de specialitate internațională, dar am găsit și cercetări la nivel național. Ceea ce este interesant la literatura de specialitate din țară este că a fost realizată de către organizațiile nonguvernamentale și din această cauză se poate presupune că există o anumită parțialitate față de importanța activității organizațiilor nonguvernamentale în acestea. Totodată, au un caracter general, nu aprofundează cercetarea unui anumit subdomeniu în mod special. În Ungaria cercetarea sectorului nonprofit se bucură de o popularitate largă. Tema este discutată în nenumărate teze de doctorat, atât la nivel general cât și pe domenii. În același timp în literatura de specialitate și în primul rând în domeniul studiilor, există foarte multe lucrări care se ocupă cu detalii ale problemei dar se găsesc și cercetări comprehensive extinse pe mai multe țări, ca de exemplu cercetarea condusă de Universitatea John Hopkins care pe lângă fundamentarea structurii noțiunii se ocupă și cu prezentarea amănunțită a sectorului non-profit din 35 de țări, printre care și România (Salamon, 1992, 1993, 2003).

În procesul de cercetare, a urmat căutarea și evaluarea organizațiilor nonguvernamentale care au fost realizate printr-un focus grup și sondaje prin chestionar. Ca prim pas al procesului a fost organizat un focus grup în anul 2012, luna octombrie, la care au participat reprezentanții a șapte organizații nonguvernamentale cu caracter social. Pe parcursul discuțiilor am încercat să dăm un răspuns, împreună, la definirea caracterului social precum și cu ajutorul căror întrebări am putea obține o imagine reală despre organizații. Ca rezultat ale acestor întâlniri a luat naștere chestionarul de sondaj pe care l-am folosit în evaluarea organizațiilor.

Ca al doilea pas al procesului am definit cercul organizațiilor examinate, folosind diferite baze de date (Primăria municipiului Tîrgu Mureș, Consiliul Județean Mureș și Inspectoratul Social Județean Mureș dispune de o bază de date, dar acestea diferă). Chestionarul on-line a fost trimis la 64 de organizații, la care au răspuns 43 de organizații ceea ce înseamnă o rată de răspunsuri de 67,18%. Studiul referitor la organizații se bazează pe aceste răspunsuri, datele au fost prelucrate folosind programele SPSS și Excel.

Întrebările chestionarului referitor la nevoile sociale au fost preluate din chestionarele cercetărilor din domeniu, internaționale și în primul rând cele din Ungaria. Chestionarul de

sondaj al necesității s-a redactat în variantă on-line, și pe parcursul unui interval de timp de aproape o lună au sosit 317 de răspunsuri din partea populației din Tîrgu Mureș. Acestea au fost prelucrate cu ajutorul programului SPSS și prezentate în detaliu în teză. Pentru ponderarea datelor, cât și compararea rezultatelor s-au folosit diferite date ale Institutului de Statistică Național și cel al județului Mureș. Datele oferite de acestea pe anul 2010 și 2011, au constituit baza de comparație la evaluarea nevoilor.

IV. Sumarizarea rezultatelor cercetării

1. Verificarea întrebărilor de cercetare

Prima întrebare de cercetare s-a referit la diferențele privind nevoile sociale ale diferitelor grupuri de vârstă. După cum s-a presupus, circumstanțele locative, mediul de trai zilnic, situația materială, probleme sociale și prezența socială sunt în relație cu vârsta, adică arată o diferență statistic semnificativă în funcție de grupurile de vârstă. Această ipoteză s-a confirmat, cu toate că abaterile nu s-au prezentat întotdeauna în direcția așteptată.

Pe parcursul cercetării a ieșit la iveală că, statistic vorbind, există diferențe semnificative din punct de vedere statistic între numărul membrilor de familie și categoria de vârstă (Pearson Chi-Square $t = 111,831$; $df = 14$; $p = 0,000$). Aproape jumătate din generația vârstnică trăiește singur, ceea ce, conform cercetătorilor contribuie semnificativ la scăderea calității vieții (Hawton și asociații, 2011), deci este un factor de risc. Cea mai mare parte a generației mijlocii trăiește într-o familie alcătuită din 4 persoane, în timp ce tinerii trăiesc într-un menaj de două persoane.

Diferențele sunt importante și din punctul de vedere al tipului de locuință (Pearson Chi-Square $t=13,119$; $df = 6$; $p = 0,041$): în timp ce 80% dintre vârstnici locuiesc în apartamente de bloc, la generația mijlocie și cei tineri procentul este mai scăzut cu 10%. Este important de observat că pentru cei vârstnici nu este caracteristic casa situată la periferii. Generația mijlocie locuiește cel mai puțin în apartamente de bloc (65,1%), iar cei mai mulți dintre ei sunt proprietarii caselor intravilane (28%).

Există o relație statistic semnificativă și între numărul camerelor din locuințe și categoria de vârstă (Pearson Chi-Square $t = 27,619$; $df = 12$; $p = 0,006$). Pentru generația vârstnică este

caracteristică locuința cu două camere (50%), în timp ce pentru cei tineri este caracteristic locuința cu trei camere (44,4%).

S-a presupus că generația mai în vârstă se confruntă cu mai multe probleme sociale. Această ipoteză nu s-a confirmat, cu toate că pentru 42,1% dintre cei vârstnici este o problemă cheltuiala de întreținere, pentru 32,9% procurarea alimentelor, pentru 28,9% achitarea prețurilor medicamentelor iar pentru 37,7% achitarea altor servicii, dar aceasta nu prezintă o deviere semnificativă din punct de vedere statistic de la situația celor tineri sau a celor de vârstă mijlocie.

Explicația acestei situații ar fi că generația vârstnică se bucură de cele mai multe ajutoare, subvenții și servicii sociale. Este o relație semnificativă statistic între categoria de vârstă și cei care beneficiază de ajutoare sociale (Pearson Chi-Square $t=18,717$, $df=2$, $p=0,000$). În prezent, în primul rând cei în vârstă, beneficiază de ajutoare (23%) și subvenții din partea Primăriei. Este o relație semnificativă statistic între categoria de vârstă și beneficiarii serviciilor sociale (Pearson Chi-Square $t=12,463$, $df=2$, $p=0,002$).

În primul rând cei în vârstă beneficiază de servicii sociale (23%), urmați de cei tineri (11%), cei de vârstă mijlocie beneficiind în măsura cea mai mică de servicii sociale (9%).

Din cele 10 întrebări referitoare la probleme sociale, în 6 cazuri cei de vârstă mijlocie sunt afectați, iar din aceste șase sunt patru cu deviere semnificativă din punct de vedere statistic. Cele patru probleme se referă la creșterea copiilor, educarea copiilor, credite de locuință și alte credite. Cei tineri sunt afectați maxim de probleme în două domenii, dintre care una cu deviere semnificativă din punct de vedere statistic. Aceasta se referă la procurarea cheltuielilor legate de circulație (Pearson Chi-Square $t=13,317$, $df=2$, $p=0,001$).

Categoria de vârstă influențează statistic semnificativ problemele care se consideră a fi cele mai grave pentru familie (Pearson Chi-Square $t=69,256$, $df=16$, $p=0,000$). La cei în vârstă problemele de sănătate sunt cele mai importante (46,1%), în timp ce pentru cei tineri este mai importantă lipsa banilor (44,4%), care sunt urmate de problemele de locuință. La cei de vârstă mijlocie 16,4% spun că nu au probleme, dar în cercul lor problemele cele mai semnificative sunt legate de îngrijirea copiilor în timpul zilei și supravegherea lor pe timpul verii.

Este semnificativă statistic diferența, pe categorii de vârstă, în ceea ce privește cererea de ajutor (Chi-Square $t=46,232$, $df=16$, $p=0,000$), cu toate că toate cele trei categorii de vârstă se bazează în primul rând pe familia restrânsă în caz de nevoie. În timp ce, cei tineri și cei de

vârstă mijlocie apelează în mod considerabil și la prieteni, cei vârstnici trăiesc mai solitari din acest punct de vedere și preferă să apeleze la organizațiile nonguvernamentale, cerând de acolo ajutor. Cei în vârstă contează mai mult pe ajutorul Primăriei și a vecinilor decât cele două categorii anterioare.

Am presupus că, cei tineri și cei de vârstă mijlocie, sunt mai activi, deci și prezența lor socială este mai accentuată. Nici această ipoteză nu s-a confirmat, pentru că nu este semnificativă statistic relația dintre categoria de vârstă și activitatea în cadrul organizațiilor nonguvernamentale (Pearson Chi-Square $t=4,267$, $df=2$, $p=0,118$). Cu toate că am putea crede că cei tineri și cei în vârstă dispun de mai mult timp liber pentru această activitate, totuși cei de vârstă mijlocie sunt cei mai activi în domeniul participării la activitățile civice cu caracter social.

Pe parcursul analizei pe cartiere, am căutat răspuns la întrebarea; ce diferențe arată populația pe cartierele din Tîrgu Mureș din punctul de vedere al nevoilor sociale? Am presupus că în centrul orașului circumstanțele locative sunt mai bune decât în cartierele situate la periferia orașului și tot acesta este situația și în cazul nivelului de trai, zilnice, precum și a situației materiale. Totodată am presupus, că locuitorii din cartierele periferice ale orașului se confruntă cu probleme sociale mai grave decât locuitorii din centrul orașului. Nici această ipoteză nu s-a confirmat, abaterile sunt într-adevăr semnificative între diferitele cartiere ale orașului, dar acestea nu sunt semnificative statistic, după cum voi concluziona în continuare.

Sunt semnificative statistic diferențele dintre cartierele orașului din punctul de vedere ale intereselor publice și ale stabilimentele care asigură mijlocul de existență. Este semnificativă statistic relația între cartierul locuit și apropierea de o alimentară (Pearson Chi-Square $t=19,597$, $df=7$, $p=0,007$). Cel mai dezavantajat din acest punct de vedere este centrul orașului, unde 42% din locuitori nu au în apropiere o alimentară.

Este semnificativă statistic și relația dintre cartierul locuit și apropierea de o grădiniță (Pearson Chi-Square $t=28,507$, $df=7$, $p=0,000$). Situația cea mai defavorizantă este în centrul orașului, unde în apropierea a 71% dintre locuitori nu se găsește o grădiniță, este urmată de strada Libertății și străzile colaterale (61%). Este semnificativă statistic relația dintre cartier și apropierea de poliție (Pearson Chi-Square $t=35,737$, $df=7$, $p=0,000$). Din acest punct de vedere în situația cea mai dezavantajată se află strada Libertății și străzile colaterale, cât și cartierul Mureșeni, situația cea mai bună se prezintă în centrul orașului.

Din punct de vedere al stilului de viață nu se prezintă devieri importante între diferitele cartiere ale orașului. Am găsit o singură abatere semnificativă statistic într-o singură problemă, aceasta se referă la educația școlară a copiilor. Pentru cel puțin jumătate dintre locuitorii din cartierul Unirii și din Remetea este o problemă procurarea banilor necesari pentru educația copiilor, în timp ce în celelalte așezări ale orașului procentul nu depășește 24%.

Din cele 10 întrebări referitoare la stilul de viață, locuitorii din cartierul Mureșeni au obținut cel mai ridicat procent la cinci dintre aceștia, ceea ce înseamnă că în acest cartier este cel mai scăzut nivel de trai, aici este cel mai ridicat procent al locuitorilor care se zbat cu lipsuri materiale și modul de trai zilnic le este îngreunat, fiind urmat de cartierul Unirii și Remetea (din 10 întrebări la 3 au atins cel mai ridicat procent). Totodată din punct de vedere al traiului zilnic și situația materială sunt mai puțin afectați locuitorii din Centru, cartierul Tudor și Belvedere, cât și cei din cartierul 7 Noiembrie, Aleea Carpați și Dâmbul Pietros.

Partea a doua a cercetării care se referă la organizațiile nonguvernamentale cu caracter social, s-a concentrat în primă fază asupra caracteristicilor generale ale acestora. În eșantion au fost incluse 43 de organizații cu sediul în Tîrgu Mureș, dintre care cei mai mulți activează local (câteva organizații activează pe teritoriul județului Mureș sau în alte localități, dar în primul rând în Tîrgu Mureș), au caracter social, neguvernamental, adică sunt organizații civice. Am descris caracteristicile lor cu ajutorul unei analize cluster. Cele 5 clustere ale organizațiilor nonguvernamentale cu caracter social din Tîrgu Mureș rezultate se prezintă astfel:

1. cluster – din punct de vedere al anului de înființare este mixt, cu buget ridicat (peste 1.000.000 RON), cu mulți angajați definitivi (peste 40) și voluntari (peste 50), deserving un număr ridicat de beneficiari (cca. 1000) – **organizații cu un grad înalt de instituționalizare, asigurând servicii de calitate ridicată, de mare capacitate din punct de vedere a beneficiarilor.**
2. cluster - din punct de vedere al anului de înființare, este mixt, cu buget mijlociu (între 100.000 – 500.000 RON), în medie cu 10 angajați, un număr mare de voluntari, deserving un număr ridicat de beneficiari - **organizații de capacitate ridicată care avantajează munca voluntară,**
3. cluster – înființate între anii 1990 – 2000, deci dispunând de experiență, cu activitate susținută, cu buget ridicat (între 500.000 – 100.000 RON), în medie cu 10 angajați definitivi, dispunând de voluntari într-un număr mai scăzut, întreținând un număr

ridicat de beneficiari – **organizații de capacitate ridicată avantajând calitatea și continuitatea,**

4. cluster – înființate între anii 1990 și 2004, deci dispun de experiență, cu un buget de cca. 100.000 RON, în medie cu 5 angajați definitivi și peste 10 voluntari, deserving un număr mai scăzut de beneficiari – **organizații de capacitate mai redusă avantajând activitatea sezonieră,**
5. cluster – organizații tinere, înființate după anul 2000, cu buget scăzut, în medie cu 3 angajați definitivi, în medie cu 9 voluntari, deserve un număr scăzut de beneficiari – **organizații tinere de capacitate redusă.**

Am presupus că există o relație semnificativă din punct de vedere statistic între nivelul activității organizațiilor și apartenența la clustere. Cu toate că, relația nu este statistic semnificativă, este interesant de menționat că organizațiile tinere, cu capacitate redusă, sunt cele mai diversificate și din punctul de vedere al activității, cele aparținând de clusterul 4 sunt caracterizate de o activitate schimbătoare/fluctuantă, în timp ce organizațiile aparținând de clusterul 1., 2., 3, sunt caracterizate prin dezvoltare/creștere. Acest fapt ne permite să tragem concluzia că unele forme organizaționale sunt mai apte dezvoltării (clusterul 1., 2., 3.), altele sunt mai adecvate pentru o activitate constantă, susținută (clusterul 4.). Totodată se poate spune că, în clusterul 4 caracterizat cu munca voluntară accentuată, se prezintă cel mai ridicat procent ale activității schimbătoare/fluctuante.

Am verificat dacă existența unei activități economice în cadrul unei organizații nonguvernamentale este în relație cu stabilitatea organizației, cu serviciile de calitate sustenabile, pentru că în baza cercetărilor prealabile am presupus că acestea se infleuțează în mod pozitiv (Evers și Laville, 2004, Readlz-Duff, 2008). Cu toate că relația nu este semnificativă din punct de vedere statistic, cercetările au demonstrat că în cazul organizațiilor aparținătoare de primul și al treilea cluster, procentul existenței activității economice este cel mai ridicat, ceea ce confirmă ipoteza noastră, pentru că cele două clustere conțin organizațiile cu activitatea cea mai susținută.

Cea de a patra întrebare de cercetare s-a referit la modul de colaborare al organizațiilor nonguvernamentale cu caracter social cu instituțiile locale ale autorităților de stat. Am presupus că relaționarea nu este bună între Primărie și organizațiile nonguvernamentale, pentru că acestea sunt sprijinite pe o bază preferențială, iar colaborarea nu se poate descrie ca

și parteneriat, unde ambele părți au drepturi și obligații. Aceasta problemă s-a ridicat deseori în discuțiile din cadrul focus grup. Totodată, referitor la colaborarea cu Consiliul Județean Mureș, am presupus că relațiile sunt privite în mod favorabil de către organizații, cu toate că instituția îi subvenționează cu sume mici, totuși îi tratează ca și parteneri. Direcția pentru Protecția Copilului, fiind singura instituție care a subcontractat servicii organizațiilor nonguvernamentale, am presupus că organizațiile privesc colaborarea în mod pozitiv. Aceste ipoteze s-au confirmat, în timp ce doar 13,95% dintre organizații au considerat ca fiind bună colaborarea cu Primăria municipiului Tîrgu-Mureș, în cazul Consiliului Județean acest procent este de 55,81%, iar în cazul Direcției pentru Ocrotirea Copilului este de 39,53%.

Ultima problemă de cercetare și totodată liantul celor două direcții de cercetare se referă la întâlnirea dintre nevoile sociale și serviciile sociale oferite de către organizațiile nonguvernamentale cu caracter social. S-a căutat răspunsul la întrebarea: locuitorii, în ce mod se conectează în viața organizațiilor nonguvernamentale cu caracter social și în ce măsură cunosc activitatea acestora la Tîrgu Mureș?

S-a presupus, că locuitorii sunt deschiși față de organizațiile nonguvernamentale și se implică într-un număr ridicat în activitatea acestora. Eșantionul a răspuns cu da într-un procent de 48,58% la întrebarea: ați participa într-o activitate civică? iar 39,12% sunt și în prezent membri ai unor organizații nonguvernamentale. Este un procent foarte ridicat, în comparație cu faptul că România se află pe ultimul loc privind amploarea organizațiilor nonguvernamentale, dintre cele 35 de țări examinate de către Institutul John Hopkins (Salamon, 2003). Nu este fără importanță faptul că, pe parcursul analizei factoriale al nevoilor sociale, din punctul de vedere al puterii, factorul referitor la interesul și implicarea civică a locuitorilor a ieșit pe locul doi.

Totodată, s-a presupus, că foarte mulți cetățeni cunosc activitatea organizațiilor nonguvernamentale. Această ipoteză se confirmă, deoarece 64,67% din eșantion cunoaște organizații non-guvernamentale care îndeplinesc sarcini sociale. Aceasta ar fi explicația faptului că față de nivelul național, la Tîrgu Mureș există un număr ridicat de servicii sociale asigurate de către organizațiile nonguvernamentale (FDSC, 2005) cu toate că instituțiile de stat nu le sprijină în mod deosebit.

2. Concluzii și propuneri

Sondajul referitor la nevoile sociale a oferit informații relevante asupra caracteristicilor locuitorilor din Tîrgu Mureș atât din punctul de vedere al vârstei cât și ale zonei unde locuiesc. Pe baza acestor informații se poate elabora o strategie pentru rezolvarea problemelor sociale pe categorii de vîrstă și zone ale orașului și astfel se poate îmbunătăți în mod direcționat calitatea vieții cetățenilor acestui oraș.

Organizațiile nonguvernamentale sunt preocupate de nevoile actuale ale beneficiarilor lor, pentru că se informează în mod sistematic asupra acestora. Aproape trei sferturi dintre organizații elaborează analize de nevoi, și chiar un sfert dintre ele le efectuează în mod sistematic. Aceste analize de nevoi sunt efectuate în rândul beneficiarilor care au stabilit deja o legătură cu organizația, deci informațiile culese se limitează la grupurile țintă bine definite cu care organizația este deja în contact. Acesta înseamnă că organizațiile dispun detot mai multe informații despre nevoile grupului țintă, în schimb nu dispun de informații despre alte necesități ale comunității. Acest fapt duce la neacoperirea unor nevoi noi în comunitate.

Pe parcursul analizei chestionarului referitor la nevoile sociale s-au cristalizat 5 factori: cei săraci, cei cu interes pentru organizații, asistații sociali, cei care se zbat cu creditele, cei cu copii minori. Nu ne oprim acum asupra celor cu interes pentru organizații, pentru că existența lor, voința lor de a face, activitatea lor asigură existența și funcționarea sectorului nonguvernamental, dar numai în sine interesul nu este de ajuns pentru a asigura servicii sociale de calitate. Ceilalți patru factori sunt interesanți din punctul de vedere al serviciilor, deoarece serviciile sociale trebuie să se bazeze pe nevoi reale, existente în comunitate.

Dintre organizațiile nonguvernamentale cu caracter sociale inventariate în lucrare, cele mai multe se ocupă de beneficiari pentru care și statul oferă subvenții, cum ar fi persoanele cu dizabilități, orfanii, șomerii, persoanele în vîrstă etc. Totodată dintre organizațiile nonguvernamentale un număr redus se ocupă de eradicarea sărăciei, ajutorarea familiilor cu copii minori și nu se ocupă de loc cu ajutorarea, consilierea celor care se zbat cu credite.

Acest fapt permite să tragem concluzia că, organizațiile nonguvernamentale cu caracter social nu reacționează în mod flexibil la nevoile actuale ale comunității și nu construiesc servicii bazate pe aceste nevoi. Pe parcursul cercetării s-a aflat și cauza acestui neajuns, mai ales în cadrul discuțiilor grupului focus, dar și pe parcursul prelucrării datelor, acestea fiind următoarele:

- Nu se elaborează analize de nevoi complete referitoare la întreaga comunitate, pe baza cărora să se poată elabora o strategie de dezvoltare a întregii comunități, valabile pentru întregul oraș pe baza cărora s-ar putea construi sistemul serviciilor sociale,
- Acreditarea serviciilor sociale nu atrage după sine nici un fel de finanțare,
- În același timp sunt limitate posibilitățile de susținere financiară (subvențiile de la stat reduse, concurență ridicată, iar pentru organizații nonguvernamentale abia există alte resurse de finanțare nerambursabile).
- Finanțările de stat stabilesc direcții și priorități care oglindesc sarcini de stat, și nu pun accent pe alte grupuri țintă și pe servicii sociale cu caracter preventiv
- Nu există posibilități de finanțare flexibile, centrate pe comunitate, care ar putea crea baza materială pentru funcționarea unor programe noi, cu caracter local care să se adaptează flexibil la nevoile locale.

Originalitatea cercetării constă în faptul că la nivelul municipiului Tîrgu-Mureș încă nu s-a elaborat o analiză de nevoi sociale. Constituie o noutate și gruparea acestor date pe categorii de vârstă și pe cartierele orașului. Acesta ar putea ușura planificarea mai țintită a serviciilor sociale destinate reducerii unor anumite probleme sociale.

Cu toate că au existat cercetări legate de activitatea organizațiilor nonguvernamentale din orașul Tîrgu-Mureș, acestea nu au avut niciodată ca țintă exclusivă organizațiile nonguvernamentale cu caracter social, deci și din acest punct de vedere această cercetare este unică.

O limită a cercetării din punctul de vedere al analizei de nevoi este eșantionul relativ mic, propunem repetarea analizei pe un eșantion mai mare. În același timp deoarece caracteristicile inițiativelor civice cu caracter social din Tîrgu Mureș oferă doar o imagine de moment, ar fi necesar ca acestea să fie analizate cel puțin anual, pentru a putea identifica tendințe reale în desfășurarea activității lor. Analiza longitudinală ar crea posibilitate atât pentru identificare caracteristicilor locale (colaborarea cu autoritățile, nevoi locale și răspunsul dat la aceste nevoi) cât și a tendințelor de dezvoltare și compararea acestora cu tendințelor naționale și europene.

Concluzie

În lucrare s-a realizat o analiză de nevoi sociale la nivelul orașului Tîrgu-Mureș și o analiză a organizațiilor neguvernamentale cu caracter social. Rezultatele analizei au fost prezentate din perspectiva vârstei și din perspectiva cartierelor orașului. S-au găsit relații semnificative din punct de vedere statistic între grupul de vârstă și nevoile sociale referitoare la spațiul de locuit, situația financiară, asistența socială și prezența civică. De asemenea s-au găsit relații statistice semnificative între nevoile sociale și cartierul unde locuiește cetățeanul respectiv.

Analiza organizațiilor neguvernamentale cu caracter social a scos în evidență caracteristicile și particularitățile acestora și a prezentat situația colaborării lor cu instituțiile locale ale autorităților de stat, specifice orașului Tîrgu-Mureș.

Bibliografie

- Asghar Aghaeia, Zohreh Khayyamnekoueib, Alireza Yousefyc (2013): General Health Prediction Based on Life Orientation, Quality of Life, Life Satisfaction and Age. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 84 (2013) 569 – 573. o.
- Asadi-Lari, M., Packham, C., Gray, D. (2003): Need for redefining needs. *Health and Quality of Life Outcomes*, Biomed Central
- Bányai Borbála, Geambașu Réka, Légmán Anna, Megyesi Boldizsár (2012): Az állam redisztributív szerepével kapcsolatos attitűdök összehasonlító vizsgálata Európa államaiban, *Szociológiai Tanulmányok*, MTA
- Bocz János (2009): A nonprofit szektor strukturális átalakulása Magyarországon. A magyar nonprofit szektor az 1990-es évek elejétől a 2000-es évek közepéig, *Doktori disszertáció*, Budapesti Corvinus Egyetem
- Brandsen, T., Karré, P. and Helderman J.K. (2009): The Risks of Hybrid Organisations: Expectations and Evidence, NISPACEE conference, Budva
- Burada, Valentin (2006): Social watch national report, Romania. Human rights, corruption and impunity, (<http://www.socialwatch.org>)

Civil Fórum szöveggyűjtemény – A civil társadalom és az önépítkező intézmény-fejlesztés, 2004

Civil Fórum szöveggyűjtemény – Együttműködés, érdekvédelem és szakmaiság a civil szférában, 2005

Esping-Andersen, G. (2006): An Equitable Social Model for Mid-Century Europe, *Samfundskonomien*, 1, 35-39. o.

Evers, Adalbert and Laville, Jean-Louis (2004): *Defining the third sector in Europe*, Edward Elgar Publishing

Flóra Gábor (2002): A civil szféra, és társadalomban betöltött szerepe, (<http://www.policy.hu/flora/miacivilszfera.htm>)

Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile: Locul și rolul organizațiilor neguvernamentale pe piața de servicii sociale din România. București, 2007

Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile: România 2010. Sectorul neguvernamental – profil, tendințe, provocări. București, 2010

Gyulafehérvári Caritas (2010): Vidéki települések hozzáférhetősége a szociális és egészségügyi szolgáltatásokhoz Maros, Hargita és Kovászna megyében, Gallup Románia Intézet által készített felmérés

Harta socială a județului Mureș, Studiu despre serviciile sociale din județul Mureș realizat de Gallup Romania la cererea Fundației Alpha Transilvania, 2009

Hawton, A., Green, C., Dickens, A.P. , Taylor, R.S., Edwards, R., Greaves, C.J., Campbell, J.L. (2010): The impact of social isolation on the health status and health-related quality of life of older people. *Quality of Life Research*, 2010 July 25, 57-67.o.

Kuti Éva (2008): Az első tíz év: A nonprofit szervezetek egy százalékos támogatása az adatok tükrében, *Civil Világ*, Esély 2008/6, 74-104. o.

Lázár, I (2006): Munkanélküliek életminősége. In: Kopp M., Kovács M. E. (szerk.): A magyar népesség életminősége az ezredfordulón

- Nohria, N., Lawrence, P. and Wilson, E. (2001): *Driven: How Human Nature Shapes Our Choices*. San Francisco, Jossey-Bass
- Nárai Márta (2005): Civil szervezetek szerepvállalása a szociális ellátás, szolgáltatás területén, *Civil világ*, Esély, 2005/1
- Nárai Márta (2008): A nonprofit szervezetek helye és szerepe a helyi társadalmak életében, doktori disszertáció, ELTE, Budapest (letöltve 2013 márciusában a http://doktori.tatk.elte.hu/2009_narai_tezis.pdf oldalról)
- Nyitrai Imre (2008): A szociális ügyeink civil szeletei, *Civil szemle*, Szociális szegmens, 2008/1-2, 61-74. o.
- O'Connor, D., & Yballe, L.. (2007). Maslow Revisited: Construction a Road Map of Human Nature. *Journal of Management Education*, 31(6), 738-756.
- Ravasz Katalin (2004): A világháló társadalmi diffúziójának hazai sajátosságai – Internethasználati körkép a romániai lakosság körében, *Erdélyi Társadalom*, 2. évfolyam, 2. szám, 133-147. o.
- Redmond, B.F. (2010): *Need Theories: What Do I Want When I Work? Work Attitudes and Motivation*. The Pennsylvania State University World Campus
- Rory Ridley-Duff (2008): Social enterprise as a socially rational business. *International Journal of Entrepreneurial Behavior and Research*, vol. 14, 291-312. o.
- Ryan, R. M. and Deci, E. L. (2000): Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78. (<http://www.selfdeterminationtheory.org>)
- Salamon, Lester and Anheier, Helmut (1992): In Search of the Nonprofit Sector II: The Problem of Classification. Working Papers of the Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project, no. 3. Baltimore, The Johns Hopkins Institute for Policy Studies
- Salamon, Lester and Anheier Helmut (1997): *Defining the Nonprofit Sector: A Cross-national Analysis*, Johns Hopkins Center for Civil Society Series

Salamon, Lester (2003): *Global Civil Society: An Overview*. Baltimore, MD: Johns Hopkins Center for Civil Society Studies

Stepanenko, Victor (2006): *Civil Society in Post-Soviet Ukraine: Civic Ethos in the Framework of Corrupted Sociality?* *East European Politics and Societies* 4/2006, 571–597. o.

Szelényi László (2001): *Többváltozós ökonometria* módszerek. Gödöllő, 72-75. o.

Veress Gábor (2004): *A szociális szolgáltatások minőségbiztosítása, Háttéranyag a szociális törvény megújításához*, Veszprém